

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 13/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan vakaushäätismän (EVM) perustamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä toukokuuta 2012 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle Euroopan vakaushäätismän (EVM) perustamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 34/2012 vp) ja samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan, tarkastusvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta (PeVL 13/2012 vp), tarkastusvaliokunta (TrVL 5/2012 vp) ja talousvaliokunta

(TaVL 24/2012 vp) ovat antaneet asiasta lausunnot, jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- finanssineuvos Pekka Morén ja lainsäädäntöneuvos Seppo Tanninen, valtiovarainministeriö
- johtava neuvonantaja Jarmo Kontulainen, Suomen Pankki
- toimitusjohtaja Vesa Vihriälä, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA
- professori Vesa Kanninen, Helsingin yliopisto
- erikoistutkija Heikki Taimio, Palkansaajien tutkimuslaitos
- ylijohtaja Juhana Vartiainen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- VTL Johnny Åkerholm.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi euroalueen jäsenvaltioiden välillä Euroopan vakaushäätismän (EVM) perustamisesta tehdyn sopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

EVM:n tehtävänä on turvata koko euroalueen vakautta antamalla tukea euromaille varoista, jotka EVM on hankkinut markkinoilta. Se luodaan euroalueen pysyväksi velkakriisinhallintamekanismiksi, ja sen on tarkoitus korvata nykyi-

set euroalueen väliaikaiset kriisinhallintavälineet.

Lisäksi ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi annettavaksi selityksen, jonka mukaan sopimusmääräys hallintoneuvoston puheenjohtajan, jäsenen tai varajäsenen oikeudellisesta koskemattomuudesta ei rajoita Suomea hallintoneuvostossa edustavan ministerin Suomen perustuslain mukaista ministerivastuuta.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voi-

maansaattamisesta. Sopimus on tarkoitus tulla voimaan päivänä, jona sitoutumiskirjan ovat tallettaneet sopimuksen allekirjoittajat, joiden ensimmäisten merkintöjen osuus kokonaismerkinnöistä on vähintään 90 prosenttia. Euroryhmässä tavoitteeksi sopimuksen voimaantulolle on asetettu 1 päivä heinäkuuta 2012. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta puoltaa hallituksen esitystä, jonka tarkoituksena on saattaa voimaan Euroopan vakaustmekanismin (EVM) perustamista koskeva valtiosopimus. Sopimuksen tavoitteena on turvata koko euroalueen vakautta perustamalla kansainvälinen rahoituslaitos, jonka jäseniä ovat kaikki euroalueeseen kuuluvat maat. EVM on pysyvä kriisinhallintamekanismi, joka liittyy kiinteästi EU:n talouspolitiikan koordinaatiokehikoon.

Esityksen taustaa

Jo noin neljä vuotta jatkunut talous- ja velkakriisi sai alkunsa USA:sta, jossa matala korkotaso ja huono sääntely kiihdyttivät asuntojen kauppaa ja nostivat niiden arvoa. Asuntojen hintojen kääntynyt voimakkaaseen laskuun ongelmat levisivät nopeasti pankkisektorille kärjistyen investoinpankki Lehman Brothersin konkurssiin. Rahoitusmarkkinoiden lamaantuessa kriisi levisi edelleen muualle talouteen ja aiheutti syvän globaalin taantuman. Voimakkaat elvytystoimet kasvattivat merkittävästi valtioiden velkaa, minkä lisäksi useimmissa maissa automaattisten vakauttajien annettiin toimia täysimääräisesti. Eurovaltioista ensin Kreikka ja sen jälkeen Irlanti ja Portugali ajautuivat vakavaan velkakriisiin, joka pakotti euromaat ryhtymään poikkeuksellisiin toimiin markkinoiden rauhoittamiseksi.

Velkakriisin hoitamiseen on käytetty useita eri välineitä: Kreikalle myönnetty kahdenvälinen laina, Euroopan rahoitusenvakautusmekanismi (ERVM) ja Euroopan rahoitusvakaustväline (ERVV). Myös Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) on alusta lähtien osallistunut euroalueen velkakriisin rahoittamiseen. Lisäksi Euroopan keskuspankki on tukenut euroaluetta merkittävillä panostuksilla. Se on mm. tarjonnut jäsenmaiden pankeille kolmen vuoden vakuudellista rahoitusta noin 1 000 mrd. euroa poikkeuksellisen edullisin ehdoin, mikä on vakauttanut akuuttia tilannetta. Tukimekanismien avulla on pystytty estämään kriisin hallitsematon leviäminen, mutta euroalueen vakauden turvaaminen edellyttää tässä tilanteessa pysyvää ja toimintakykyistä kriisinhallintamekanismia.

Euroopan vakaustmekanismi on pysyvä kriisinhallintaväline, jonka tehtävänä on turvata koko euroalueen vakautta antamalla tukea euromaalle markkinoilta hankkimillaan varoilla. EVM:n tärkeimmät lähtökohdat määriteltiin jo marraskuussa 2010 pidetyssä euroryhmän kokouksessa. Sen lainanantokykyyn ja pääomarakenteeseen liittyvistä linjauksista päätettiin maaliskuussa 2011, minkä jälkeen mekanismin keinovalikoimaa on vielä laajennettu ja ERVV:n ja EVM:n yhteenlaskettua rahoituskapasiteettia väliaikaisesti korotettu. EVM:n on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.7.2012 ja korvata nykyiset väliaikaiset välineet eli Euroopan rahoitus-

vakausväline ja Euroopan rahoituksen vakautusmekanismi.

Hallituksen esityksessä on käsitelty selvästi ja kattavasti mm. velkakriisin taustoja ja sen hoitamiseen käytettyjä keinoja sekä selvitetty Suomen talousvastuita ja niihin liittyviä riskejä.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunta toteaa, että eduskunnan suostumus on tarpeen hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen hyväksymiseen sekä siinä ehdotetun selityksen antamiseen. Tämä johtuu siitä, että sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan ja eduskunnalle kuuluvaan budjettivaltaan.

Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksikössä.

Muiden valiokuntien lausunnot

Tarkastusvaliokunta on pyrkinyt erityisesti arvioimaan sitä, onko valtion taloudellisista vastuista ja sitoumuksista sekä niiden riskeistä annettu eduskunnalle oikea ja riittävä kuva. Lausunnossa ei ole otettu nimenomaisesti kantaa siihen, tulisiko EVM-sopimus hyväksyä.

Talousvaliokunta on tarkastellut sopimuksen sisältöä ja pitää sen hyväksymistä perusteltuna. Lausunnossa todetaan, että uusilla toimilla on saatu aikaan kokonaisjärjestelmä, joka antaa valmiudet sekä ehkäistä ennalta kriisejä että tarvittaessa reagoida nopeasti, jos ongelmat uhkaavat laajeta.

Valtiovarainvaliokunnan kanta

Valiokunta on käsitellyt valtioneuvoston kirjelmien johdosta EVM:n perustamiseen liittyviä kysymyksiä jo useita kertoja (mm. VaVL 1/2011 vp ja VaVL 2/2011 vp) ja pitänyt mekanismin perustamista välttämättömänä.

Valiokunnan mielestä Suomi on onnistunut hyvin neuvottelutavoitteiden saavuttamisessa ja EVM:n toimintaperiaatteet vastaavat myös niitä tavoitteita, jotka EVM:n hyväksymiselle jo hallitusohjelmassa asetettiin. Suomi on kiirehtinyt mekanismin käyttöönottoa, ja euromaiden 30.3.2012 tekemän päätöksen mukaisesti

EVM:n on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.7.2012, josta lähtien mekanismi on euroalueen ensisijainen kriisinhallintaväline.

EVM:n tarkoituksena ei ole lisätä yhteisvastuuta euroalueen jäsenvaltioiden kesken, vaan sen avulla luodaan pelisäännöt taloudellisten kriisien hallitsemiseksi siten, että yksittäinen jäsenvaltio vastaa itse omista veloistaan ja sitoumuksistaan.

Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä. Myös kaikki valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat lausunnoissaan kannattaneet sopimuksen hyväksymistä. Niihin on kuitenkin sisältynyt myös osin kriittisiä painotuksia, jotka ovat liittyneet mm. pankkien pääomituksen sekä EVM:n rajallisiin mahdollisuuksiin osallistua suurten euromaiden kriisien ratkaisemiseen.

Muutokset ERVV:en verrattuna. EVM-sopimusta laadittaessa on voitu hyödyntää ERVV:n toiminnasta saatuja kokemuksia ja luoda pysyvää mekanismista aiempaa toimivampi ja vakuuttavampi kriisinhallintaväline. EVM on ERVV:hen verrattuna monella ratkaisevalla tavalla parempi väline.

Se toimii ensinnäkin oman pääomansa varassa, toisin kuin ERVV, joka toimii jäsenvaltioidensa takaamana. Siihen sisältyy myös selkeä yksityisen sektorin vastuu, joka toteutuu liittämällä euroalueen jäsenvaltioiden velkasitoumuksiin EVM-sopimuksen tarkoittamat yhteistoimintalausekkeet, jotka mahdollistavat pankkien ja sijoittajien mukanaolon velkajärjestelyissä. Yksittäiset velkojat eivät siten voi estää velkajärjestelyn käynnistämistä eivätkä jäää sen ulkopuolelle.

Selvä parannus on niin ikään se, että EVM:ssä ei ole ERVV:n tapaan väistyvien takaajien ongelmaa eikä varainhankinnan korkojen takausvastuusiin liittyvää epävarmuutta. Myös sen toimintaan liittyvät riskit ovat paremmin hallittavissa kuin ERVV:ssä.

Merkittävä lähtökohta sopimuksessa on IMF:n osallistuminen kriisinhallintaan. IMF:n odotetaan olevan aktiivisesti mukana vakaustuen antamisessa niin rahoituksen kuin teknisen osaamisenkin kautta. Tämä on toiminnan uskot-

tavuuden kannalta erittäin tärkeää, sillä IMF:n vankka kriisinhallintaosaaminen tuo uskotavuutta sopimusten suunnitteluun, toimeenpanoon ja valvontaan.

Valiokunta pitää myös erittäin tärkeänä, että sopimuksen mukaan EVM:llä on etuoikeutettu asema velkoihin nähden heti IMF:n saatavien jälkeen, mikä oli eräs Suomen keskeisiä neuvottelutavoitteita. Näin EVM:n kyky saataviensa takaisinperimiseen on parempi kuin ERVV:llä ja yksityisillä sijoittajilla.

Valiokunta korostaa tarkastus- ja talousvaliokuntien tavoin, että EVM:n etuoikeusaseman vuoksi on entistä tärkeämpää analysoida huolella tukea pyytäneen jäsenmaan velkakestävyyttä. Jos etuoikeutettua rahoitustukea myönnetään velkakestävyydeltään heikolle maalle, se voi heikentää mahdollisuuksia saada yksityistä rahoitusta. Kun maan yksityinen, markkinaehtoinen velka ohjelman edetessä hiljalleen korvautuu etuoikeutetulla ohjelmarahoituksella, luottoriski kohdentuu yhä pienemmän yksityisten velkojen joukon kannettavaksi. Tällaisessa tilanteessa maan edellytykset palata markkinarahoituksen piiriin voivat heikentyä ratkaisevasti. Jotta tavoite yksityisen sektorin luottamuksen kohentamisesta ja maan markkinoille palaamisesta toteutuisi, on tukirahoituksen perustana oltava jäsenvaltion uskottava velkakestävyys.

Tukimuodot. Valiokunta pitää talousvaliokunnan tavoin perusteltuna, että EVM:llä on käytävissään laaja keinovalikoima vakaustuen antamiseen. Valiokunta korostaa, että tuen antamisen ehtona on oltava kaikissa tilanteissa, että se on välttämätöntä koko euroalueen ja sen jäsenvaltioiden rahoitusvakauden turvaamiseksi.

Rahoituslaitosten pääomittamiseen myönnetty laina on tarkoitettu käytettäväksi erityisesti silloin, kun jäsenmaan ongelmien ydin liittyy rahoitussektoriin. Valiokunta painottaa, että rahoituslaitosten pääomittamisesta on ensisijainen vastuu omistajilla ja sen jälkeen kyseisellä valtiolla. Vasta tämän jälkeen voidaan turvautua EVM:n tukeen. EVM:n rahoitustuki ei saa myöskään hidastaa jäsenmaata itse ryhtymästä vakautta turvaaviin toimiin.

Sopimuksen ja Suomen kannan mukaan tukea ei anneta suoraan rahoituslaitokselle, vaan se annetaan asianomaisen valtion välityksellä, mikä on valiokunnan mielestä perusteltua. Valiokunnan mielestä tulee kuitenkin selvittää mahdollisuudet menettelyyn, jossa EVM saisi pääomituksen vakuudeksi asianomaisen pankin osakkeita. Näin voitaisiin ehkäistä myös tukeen muutoin helposti liittyviä pankkien keskinäisiä kilpailuneutraliteettiongelmia.

EVM:n kapasiteetti. Väliaikaisten mekanismien toimet eivät ole olleet riittävän tehokkaita vakauttamaan markkinoita, mistä johtuen EVM:n kapasiteetti on suurempi ja sen toimintatavat tehokkaammat. EVM:n enimmäislainanantokyky on 500 mrd. euroa, ja sen peruspääoma on 700 mrd. euroa. Alkupääoma jaetaan maksettuihin osakepääomaan (80 mrd. euroa) ja vaadittaessa maksettavaan osakepääomaan (620 mrd. euroa).

Lisäksi ERVV:n ja EVM:n yhteenlaskettua kapasiteettia päätettiin nostaa väliaikaisesti (30.6.2013 saakka) 700 mrd. euroon. Näin varmistettiin IMF:n lisäpanostus globaaliin rahoitusmarkkinoiden kriisinhallintaan. Hallituksen esityksen mukaan tämä saattaa edellyttää sopimusmuutosta, josta annetaan tarvittaessa erillinen hallituksen esitys.

Valiokunta toteaa, että vaikka EVM:n kapasiteetti on mittava, se riittää kuitenkin vain rajallisten ongelmien ratkaisemiseen. EVM:n kapasiteettia ei toisaalta ole tarkoituksenmukaista eikä mahdollistakaan kasvattaa niin suureksi, että se voisi toimia tukiautomaattina suurten euromaiden laajoissa talousongelmissa. EVM:n tulee ennen kaikkea olla IMF:n kaltainen toimija, jonka avulla pyritään palauttamaan talouden tasapaino ja markkinoiden luottamus. EVM voi IMF:n tavoin käyttää taloutensa hyvin hoitaneiden maiden ääntä ja vakaustuen ehtojen kautta nopeuttaa ja tehostaa kriisimaiden rakenteellisten uudistusten etenemistä.

Suomen maksuosuus. Maakohtaisten osuuk-sien jakoperusteena käytetään EKP:n pääomaosuutta, jolloin Suomen osuus peruspääomasta

on 12,5818 mrd. euroa. Suomi on sitoutunut maksamaan pääoman (1,44 mrd. euroa) yhdessä erässä, mikä oli edellytyksenä Kreikan ERVV-tukeen liittyvien vakuuksien saamiselle. Tämä ei kuitenkaan ole Suomelle merkittävä ongelma alhaisten velanhoidokustannusten vuoksi. Mainittu 1,44 mrd. euron pääoma sisältyy kuluvan vuoden toiseen lisätalousarvioon (HE 48/2012 vp).

Valiokunta toteaa, että EVM-sopimuksen hyväksymisen myötä Suomi sitoutuu noin 11,14 mrd. euron suuruisen vaadittaessa maksettavan osakepääoman maksamiseen, jos EVM tulisi maksukyvyttömäksi tai vararahasto ja maksettu pääoma eivät riitä tappioiden kattamiseen. Annettu sitoumus vastaa enimmillään vajaata 5 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta, mikä ei vaaranna pitkällä tähtäimellä valtion mahdollisuuksia hoitaa velvoitteitaan.

Valiokunta katsoo, että hallituksen on kuitenkin syytä arvioida huolellisesti, kuinka suuriin sitoumuksiin enimmillään voidaan suostua vaarantamatta Suomen luottoluokitusta ja valtion mahdollisuuksia huolehtia velvoitteistaan ja vastuistaan.

Päätöksenteko ja hätätilamenettely. Valiokunta pitää sopimuksen hyväksyttävyyden kannalta keskeisenä, että kaikki rahoitustukea koskevat päätökset tehdään yksimielisesti hallintoneuvostossa, jossa kaikki euromaat ovat edustettuina. Näin Suomi voi tarvittaessa käyttää veto-oikeuttaan päätöksenteossa.

Tärkeää on myös, että ns. hätätilamenettelyssä tehtävät määräenemmistöpäätökset on selvästi rajattu koskemaan EVM:n laina- ja muiden rahoitustukivälineiden käyttöä. Sillä ei voida siten korottaa jäsenmaiden rahoitusvastuuta. Tämä on todettu myös perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 25/2011 vp). Hätätilamenettelyä käytetään ylipäänsä vasta sen jälkeen, kun komissio ja Euroopan keskuspankki ovat todenneet, että kiireellisen 13—18 artiklassa tarkoitettua rahoitusavun myöntämistä ja toteutumista koskevan päätöksen tekemättä jättäminen voisi vaarantaa euroalueen talouden ja rahoituksen kestävyys.

Valiokunta katsoo, että päätöksentekoa koskevat sopimuskohdat ovat Suomen kannalta hyväksyttävissä. Perustuslakivaliokunta on osaltaan todennut, etteivät sopimuksen määräykset päätöksentekomenettelyä koskevilta osin ole ongelmallisia Suomen täysivaltaisuuden ja eduskunnan budjettivallan kannalta (PeVL 25/2011 vp, PeVL 13/2012 vp).

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että EVM:n hallintomalli on selkeä ja että päätöksenteossa pyritään mahdollisimman avoimeen toimintatapaan.

Esityksen taloudelliset vaikutukset ja Suomen kokonaistaloudelliset vastuut. Maksettu pääoma (1,44 mrd. euroa) sisältyy vuoden 2012 toiseen lisätalousarvioon (HE 48/2012 vp), mutta muutoin suorat budjettivaikutukset riippuvat siitä, joutuuko Suomi maksamaan osittain tai kokonaan vaadittaessa maksettavaa pääomaa.

Nyt kyseessä olevat sitoumukset ovat merkittäviä esim. valtion vuotuisen talousarvioon verrattuna. Tämän lisäksi on kiinnitettävä huomiota euroalueen velkakriisistä jo aiemmin syntyneisiin sitoumuksiin ja vastuisiin.

Suomi on sitoutunut antamaan ERVV:n varainhankintaan liittyviä takauksia yhteensä enintään 13,97403 mrd. euron arvosta, minkä lisäksi takaus kattaa myös varainhankinnan korot, kulut ja niille annettavan ylitakauksen. Suomen laskennallinen takausosuus ERVV:n Kreikkaa, Irlantia ja Portugalia koskevasta varainhankintaohjelmasta oli 31.3.2012 noin 3,25 mrd. euroa. Koko ERVV:n varainhankintaohjelman määrästä (241 mrd. euroa) Suomen takausvastuu korkoineen ja ylitakauksineen oli noin 8,2 mrd. euroa.

Tämän lisäksi Suomi on myöntänyt Kreikalle kahdenvälisen lainan, johon on budjetoitu 1,6 mrd. euroa ja josta maksettu noin 1 mrd. euroa. Suomella on myös laskennallisia vastuita IMF:n ja ERVM:n kautta yhteensä noin 1,2 mrd. euroa.

Suomen antamien euroaluetta koskevien sitoumusten määrä on siten tähän mennessä yhteensä 10,4 mrd. euroa, josta on käytössä 5,5 mrd. euroa. Lisäksi Suomen Pankki on osana

eurojärjestelmää osallistunut euroalueen vakauttamistoimiin.

Hallituksen esityksessä on perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla arvioitu ERVV:n, EVM:n sekä IMF:n rahoitukseen liittyviä riskejä. Todetut riskiarviot ovat hyvin pelkistettyjä ja suuntaa antavia, ja riskien arviointi on edellyttänyt karkeita olettamuksia maksukyvyttömyyteen ja luottotappioihin liittyvistä todennäköisyyksistä. Pahimmillaankin suoranaisten tappioiden arvioidaan jäävän vähäisiksi myönnettyihin sitoumuksiin nähden, sillä on epätodennäköistä, että kaikki riskit laukeaisivat. Mahdolliset tappiot eivät myöskään realisoidu kertaluonteisesti, vaan pitkän ajanjakson kuluessa.

EVM:n osalta Suomen vastuut rajoittuvat 12,58 mrd. euroon, joka on Suomen osuus EVM:n peruspääomasta. EVM:llä on kuitenkin etuoikeutetun velkojan asema heti IMF:n jälkeen, minkä vuoksi EVM:n kyky saataviensa takaisinperimiseen on merkittävästi ERVV:tä ja yksityisiä sijoittajia parempi.

Perustuslakivaliokunnan arvion mukaan Suomen taloudelliset vastuut eivät nykytilanteessa vaaranna valtion mahdollisuuksia vastata perustuslain mukaisista velvollisuuksistaan. Valtiovarainvaliokunta yhtyy tähän näkemykseen, mutta korostaa myös, että riskejä on verrattava siihenkin mahdollisuuteen, että valtioiden velkakriisiä ei kyetä hallitsemaan, vaan se johtaa vakavaan taloudelliseen taantumaa. Tämä aiheuttaisi paitsi ERVV:n ja EVM:n kautta syntyviä suoria tappioita, myös muita mittavia taloudellisia menetyksiä.

Suomen talous on poikkeuksellisen riippuvainen kansainvälisen ja etenkin euroalueen talouskehityksestä. Edellisen finanssikriisin seurauksena bruttokansantuotteestamme hävisi 13 mrd. euroa ja verotulot alenivat yli 6 mrd. euroa. Suomen bkt aleni yhden vuoden (2009) aikana yli 8 prosenttia. Näin siitä huolimatta, että Suomen oma talous oli ennen kriisiä hyvässä kunnossa.

Vuoden 2009 talouskriisin jälkeen on entistä selvempää, että Suomen kaltaisen pienen kansantalouden menestys riippuu täysin globaalista ja erityisesti euroalueen talouden kehityksestä ja

kilpailukyvyistä. Suomen kannalta on siksi keskeistä, että vuonna 2008 alkaneen finanssikriisin kaltaisen rahoituskriisin uusiutuminen voidaan estää.

Valiokunta toteaa, että jo päätetyt julkisen talouden sopeutustoimet eivät aiheudu eurokriisistä johtuvista velvoitteista, vaan edellisen finanssikriisin ja siihen liittyneiden elvytystoimien aiheuttamasta velkaantumisesta. Samalla väestön ikääntyminen nostaa julkisen talouden menoja. Tässä tilanteessa talouden taantuma vaikeuttaisi tuntuvasti Suomen mahdollisuuksia selvittää velvoitteistaan.

Eduskunnan vaikutusmahdollisuudet. Valiokunta korostaa, että eduskunnan budjettivallan turvaamiseksi on huolehdittava perustuslain 96 ja 97 §:n mukaisella tavalla eduskunnan riittävistä tiedonsaanti- ja vaikutusmahdollisuuksista. Viime kädessä eduskunta päättää Suomen maksuosuuksista talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Valiokunta korostaa, että myös erikseen hyväksyttävissä EVM:n hallinto- ja päätöksentekojärjestelmää koskevista tarkentavista määräyksistä tulee turvata eduskunnan tiedonsaanti ja mahdollistaa eduskunnan oikea-aikainen ja asianmukainen osallistuminen eduskunnan toimivaltaan kuuluvien toimien ja päätösten valmisteluun.

Hallintoneuvoston jäsenten oikeudellinen koskemattomuus. Sopimuksen 35 artiklassa määrätään hallintoneuvoston jäsenten oikeudellisesta koskemattomuudesta virkatehtäviensä osalta. Perustuslakivaliokunta on todennut, ettei Suomea edustavan ministerin toiminta hallintoneuvostossa voi jäädä perustuslain 114—116 §:ssä säädetyn ministerivastuun ulkopuolelle. Esityksessä ehdotetaan siksi annettavaksi selitys, jonka mukaan hallintoneuvoston jäsenten oikeudellinen koskemattomuus ei koske perustuslain 114—116 §:ssä säädettyä ministerivastuuta.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valtiovarainvaliokunta ehdottaa tällaisen selityksen antamista.

Lopuksi

Hallituksen esitys on joko hyväksyttävä tai hylättävä, koska kyse on valtiosopimuksesta. Suomen ensisijainen oma etu on hyväksyä EVM:n perustamista koskeva sopimus, koska esityksen hylkääminen lisäisi suurella todennäköisyydellä markkinoiden levottomuutta. EVM:n käyttöön-otto suunnitellussa aikataulussa on myös tärkeää Espanjan tilanteen pakenemisen ja pankkien pääomituspyynnön vuoksi, sillä EVM on Suomen kokonaisedun kannalta ERVV:tä parempi rahoitusmekanismi.

Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että euro maiden tukemista koskevassa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota Suomen valtiontalouden rajallisiin mahdollisuuksiin tukea muita maita sekä huolehditaan Suomen työllisyydestä ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksesta.

Valiokunta huomauttaa lopuksi siitä, että talouspolitiikan koordinaatiota on tiivistetty monella eri tavalla. Uudistukset ovat myös osin päällekkäisiä. Kysymys on nyt ennen muuta jo hyväksytyjen uudistusten tehokkaasta toimeenpanosta; talouspolitiikan kurinalaisuutta on edelleen parannettava ja sääntöjen noudattamista tehostettava.

Valiokunta korostaa, että julkisten talouksien vakauttaminen on välttämätöntä, mutta sen rinnalla on myös entistä määrätietoisemmin edistettävä uutta kasvua. Unionin talouden vakauttaminen ja kasvu-uralle pääseminen edellyttävät ennen muuta kilpailukykyä ja tuottavuutta parantavia toimia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Euroopan vakausmekanismin perustamisesta Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Viron tasavallan, Irlannin, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Maltan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan ja Suomen tasavallan välillä Brysselissä 2 päivänä helmikuuta 2012 tehdyn sopimuksen,

että eduskunta hyväksyy annettavaksi selityksen, jonka mukaan sopimuksen 35 artiklan määräys hallintoneuvoston puheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenen oikeudellisesta koskemattomuudesta ei rajoita Suomea hallintoneuvostossa edustavan ministerin Suomen perustuslain mukaista ministerivastuuta ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

VaVM 13/2012 vp — HE 34/2012 vp

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Osmo Soininvaara /vihr
vpj.	Pentti Kettunen /ps	Astrid Thors /r
jäs.	Leena Harkimo /kok	Kauko Tuupainen /ps
	Pertti Hemmilä /kok (osittain)	Kari Uotila /vas
	Jouko Jääskeläinen /kd	Pia Viitanen /sd
	Timo Kalli /kesk	Ville Vähämäki /ps (osittain)
	Sampsa Kataja /kok	vjäs. Esko Kurvinen /kok (osittain)
	Anneli Kiljunen /sd (osittain)	Riitta Myller /sd
	Esko Kiviranta /kesk	Raimo Piirainen /sd
	Kari Rajamäki /sd	Eero Reijonen /kesk
	Markku Rossi /kesk	Tuula Väättäinen /sd (osittain).
	Sari Sarkomaa /kok	

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Euro, valuuttaunioni, oli alun alkaen valuvikainen. Se koostuu maista, joiden talouden rakenne ja tuottavuus on tavattoman erilainen, joiden julkisen hallinnon toimivuus ja jopa kansalaisten mentaliteetti poikkeavat nekin paljon toisistaan. Euroalue ei ole ollut koskaan optimaalinen.

Suomen keskusta vastusti maamme liittämistä ilman muita Pohjoismaita ja Englantia valuuttaunioniin. Pääministeri Lipposen ja valtiovarainministeri Niinistön johdolla ja sinipunahallituksen tuella Suomi kuitenkin vietiin euroon ilman kansanäänestystä.

Valuuttaunioniin osallistuvat maat sitoutuivat noudattamaan finanssipolitiikassaan yhteisiä pelisääntöjä. Julkisen velan määrä ei saanut nousta yli 60 %:n kansantuotteesta (BKT). Julkisen talouden vuosittainen alijäämä ei vastaavasti saanut ylittää 3 %/BKT. Pyrkimys oli näin estää hallitsematon velkaantuminen.

Yhteisiä pelisääntöjä euromaista ovat yhteisvaluutan lyhyen historian aikana noudattaneet vain Suomi ja Luxemburg. Monet muut maat sitä vastoin lisäsivät julkista velkaa valtavasti. Eurojäsenyys laski näet velkapapereiden hinnan niillekin maille, jotka omassa valuutassaan olivat joutuneet maksamaan velkarahasta jopa moninkertaisen hinnan.

Löysä ja halpa velkaraha meni monissa maissa enemmän kulutukseen kuin kestävää kasvua tukeviin aineellisiin ja aineettomiin investointeihin. Kuilu pohjoisen euroalueen ylijäämätalouksien ja etelän alijäämätalouksien välillä kasvoi nopeasti.

Yhdysvalloista lähteneen finanssikriisin seurauksena rahoitusmarkkinoiden epäluulo iski myös pahiten velkaantuneisiin euromaihin, ensin Kreikkaan, sitten Irlantiin ja Portugaliin.

Näiden pienten euromaiden selviytymisen ensiapuun Suomikin päätti osallistua lainoittamalla ensin edellisen hallituksen aikana suoraan Kreikkaa ja sitten väliaikaiselle kriisirahastolle (ERVV) myönnettyjen takausten avulla Irlantia. Sittemmin Kataisen hallituksen esityksestä Suo-

mi päätti vastaavasta tukipaketista myös Portugalille.

Edellisen hallituksen linjasta poiketen Kataisen hallitus on kuitenkin useilla eri päätöksillä sitoutunut Suomen vastuiden moninkertaistamiseen euromaiden finanssikriisin pelastustoimissa. ERVV:n takausvastuut on luvattu kaksinkertaistaa. Tuen muotoja on muutettu yhä riskialttiimmiksi ja pysyvän kriisirahaston (EVM) "arkkitehtuuria" on päätetty muuttaa monilta osin aikaisemmin linjatusta.

Saksan johdolla Suomi on suostunut mukaan toimiin, joilla euromaat eivät varaudu enää vain pienten euromaiden akuuttien ongelmien hoitamiseen, vaan nyt myös suurten euromaiden velkakriisien torjumiseen euroalueen yhteisin toimin. Tästä esimerkkinä on juuri pysyvän kriisirahaston (EVM) ja väliaikaisen kriisirahaston (ERVV) yhteisen katon nostaminen ilman korkoja 700 miljardiin euroon. Eduskunnan aikaisemmin asettama katto oli 500 miljardia euroa.

Keskustan eduskuntaryhmän mielestä velkakriisin ensiapuluonteisten toimien laajentaminen yhä suuremmiksi ja suuremmiksi yhteisvastuullisiksi toimiksi on väärä tie ongelmien voittamiseksi. Emme voi hyväksyä sitä, että nyt varaudutaan tosiasiallisesti ainakin Espanjan, kenties Italiankin ja niitä rahoittaneiden pankkien tukemiseen.

Esimerkiksi Saksan ja Ranskan sijoittajat ovat tehneet velkamaihin satojen miljardien eurojen sijoitukset. Ne ovat saaneet jo tähän mennessä sijoituksistaan merkittävät tuotot. On täysin kohtuutonta, että nyt, kun ne ovat kriisimaiden velkojina menettäneet ja edelleen vaarassa menettää yhteensä pahimmillaan satoja miljardeja euroja, myös Suomen tapaiset maat, joiden sijoittajilla ei ole merkittävästi sanottuja riskisijoituksia, joutuisivat osallistumaan tappioiden kattamiseen.

Keskustan mielestä uusien yhteisvastuiden sijasta on velkamaihin sijoittaneiden pankkien ja muiden sijoittajien kannettava markkinatalouden pelisääntöjen mukaisesti vastuu mahdolli-

sista tappioistaan. Mikäli ne eivät siihen pysty, on niiden kotimaiden hallitusten ja veronmaksajien pääomittettava pankkeja. Kohtuuttoman laskun osoittaminen euromaiden pelisääntöjen mukaisesti toimineille maille ja niiden veronmaksajille ei voi olla oikein.

Suurten velkamaiden kriisinhoidon lisäksi suhtaudumme kriittisesti myös niiden pienten euromaiden, erityisesti Kreikan, roikottamiseen eurossa kuukaudesta toiseen tukemalla maata ja sitä rahoittaneita pankkeja uusilla ja uusilla tukipaketeilla. Maan taloutta useimmiten kuvaavat tunnusluvut eivät ole kehittyneet edellytetyä vauhtia. Maa tarvitsee nykyinen vielä monta uutta tukipakettia. Mitä pitemmälle perustavaa laatua oleva velkasaneeraus ja maan eurosta irrottautuminen jää, sitä vakavammات seuraukset siitä on euroalueelle.

Vaikka euroon soveltumattomien pitääkin keskustan mielestä irrottautua yhteisvaluutasta ja vaikka euromaiden hallitusten on vastattava omien pankkiensa pääomittamisesta, hyväksymme periaatteessa äkkinaisten kriisien torjuntaan toimivallaltaan, päätöksenteoltaan ja voimavaroiltaan tarkoin rajatun ja mitoitettun pysyvän kriisirahaston.

Euromaiden päämiesten sopima ja hallituksen nyt esittämä malli pysyväksi kriisirahastoksi (EVM) ei kuitenkaan täytä asettamiemme ehtoja. Se poikkeaa monessa merkittävässä kohdin Suomen eduskunnan aikaisemmin hyväksymistä linjauksista. Lisäksi se poikkeaa eräissä muissa mielestämme tärkeissä yksityiskohdissa hyväksyttävistä ratkaisuista.

EVM:n alkuperäisiin toimintamuotoihin ei kuulunut mahdollisuus ostaa velkamaiden velkapapereita jälkimarkkinoilta. Nyt se kuitenkin tehdään mahdolliseksi. Euromaiden veronmaksajien piikkiin EVM voisi siis ostaa nyt sijoittajien hallussa olevia sellaisia velkapapereita, joiden riskin vuoksi ne eivät ole kelvanneet mille-

kään toiselle maalle. Keskusta ei voi hyväksyä menettelyä.

Nyt EVM:lle ehdotetaan myös mahdollisuutta ongelmapankkien suoraan rahoitukseen, muodollisesti ao. maan hallituksen kautta. Toiminta lisää riskejä, emmekä pidä menettelyä hyväksyttävänä.

Pääministeri Katainen ja valtiovarainministeri Urpilainen ovat vakuuttaneet monta kertaa, että väliaikaisen ja pysyvän kriisirahaston vastuiden yhteismitta ei voi ylittää 500 miljardia euroa. Nyt tuo katto ollaan kuitenkin nostamassa 700 miljardiin euroon, mikä nostaa Suomen vastuulupaukset kriisirahastoista korkoineen yli 20 miljardin euron. Keskusta ei voi hyväksyä ratkaisua.

Neljäs EVM-lakiin sisältyvä perustavaa laatua oleva virhe on sen päätöksentekojärjestelmä. Eduskunnan aikaisemmista yksimielisistä päätöksistä poiketen hallitus esittää nyt merkittävätkin EVM:n päätökset mahdollisiksi enemmistöpäätöksillä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ei hyväksy hallituksen esityksessä tarkoitettua sopimusta,

että lakiaehdotus hylätään ja

että hyväksytään seuraava lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että mikäli hallitus eurokriisin käsittelyn myötä sitoutuu sellaisiin päätöksiin, jotka johtavat velkaunioniin ja liittovaltiokehitykseen, on asiasta aikanaan järjestettävä kansanäänestys.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2012

Timo Kalli /kesk
Eero Reijonen /kesk

Markku Rossi /kesk
Esko Kiviranta /kesk

VASTALAUSE 2

Perustelut

Perussuomalaiset ovat alusta lähtien vastustaneet ylivelkaantuneiden euromaiden suoraa ja katteetonta tukemista. Tukipaketit ovat Suomen kannalta epäoikeudenmukaisia ja vaarallisen kalta. Suomi ei ole aiheuttanut tätä kriisiä. On epäoikeudenmukaista asettaa suomalainen veronmaksaja tämän kriisin maksumieheksi.

Koska EVM:n perimmäinen tarkoitus on euroalueen vakauttaminen ja nykyisen eurokriisin ratkaisemien, on perusteltua tarkastella, mitä olemme vakauttamassa ja miten Euroopan kriisipolitiikka on onnistunut ja onko EVM kriisin ratkaisemiseksi oikea ja riittävä mekanismi.

Euron hyödyt Suomelle

Koska olemme riskeeraamassa miljardeja euroja euron vakauttamiseksi, on vain kohtuullista tarkastella, mitä hyötyä eurojäsenyydestä on Suomen taloudelle ollut. Euroa markkinoitiin Suomessa ennen kaikkea sen taloudellisilla hyödyillä. Kun tarkastelee talouden tilastoja sekä viime aikoina tehtyjä eri tahojen arviota asiasta, on vaikea nähdä euron taloudellisia hyötyjä.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen ekonomisti Jukka Pirttilä on laskenut, että euromaiden kasvu on ollut hitaampaa kuin mitä se olisi ollut ilman euroa¹. Verrokkimaat Iso-Britannia, Ruotsi, Sveitsi ja Tanska ovat kehittyneet paremmin useilla mittareilla, vaikka Iso-Britannia kärsi suuren finanssikriisin pankkisektorillaan. Ero selittyy ensisijaisesti itsenäisellä rahapolitiikalla, joka on vaikeissa talousoloissa ollut maille eduksi.

Taloustieteen professori Pertti Haaparanta on todennut, että näytön paikka on niillä, jotka väit-

tävät EMU-jäsenyyden hyödyttäneen suomalaisen enemmistöä². Hän viittaa mm. David Cookin tuoreeseen tutkimukseen³, jonka mukaan euroon siirtyminen on johtanut palkkojen tulo-osuuden laskuun etenkin Suomen kaltaisissa maissa. Tämä tarkoittaa sitä, että euron vaikutuksesta aiempaa suurempi osuus bruttoarvonlisäyksestä on kanavoitunut suuria pääomia ansaitseville henkilöille. Eurojäsenyyden suurimpia menettäjiä ovat olleet palkansaajat, ts. kansalaisten enemmistö.

Makrotaloudellisen konsulttitoimisto GnS economicsin analyysin mukaan Suomen vienti olisi nyt noin 15 % korkeammalla tasolla, jos Suomella olisi edelleen oma valuutta. GnS economicsin analyysi perustuu tilastolliseen simulaatiomalliin, jonka tuloksena muun muassa Suomen omalle valuutalle ja viennin kehitykselle on saatu teoreettiset arvot. Tuloksen selittää se, että aivan kuten Ruotsin kruunu myös Suomen markka olisi devalvoitunut voimakkaasti vuoden 2008 finanssikriisin jälkimainingeissa ja näin parantanut vientisektorimme kilpailukykyä⁴.

Euroon liittymisen keskeisenä perusteena käytettiin myös sen tuomilla investoinneilla sekä sisämarkkinoiden integraation tuomilla hyödyillä viennillemme. Suomen investointiaste on kuitenkin euroaikana ollut alhaisempi kuin ennen 1990-luvun lamaa, ja Suomi on euroaikana hävinnyt suorien investointien määrässä selvästi euron ulkopuolelle jääneelle Ruotsille. Suomen viennistä taas on mennyt koko 2000-luvun käytännössä

² <http://blog.hse-econ.fi/?p=4274>

³ Cook, David, "Markups and Euro". Review of Economics and Statistics, vol. 93. No. 4, 2011. 1440—1452.

⁴ GnS economics (2012). "SUOMI JA EMU: Euron hyödyt, kustannukset ja tie eteenpäin". GnS economicsin erikoisraportti 2012

¹ <http://www.labour.fi/ptblogikommentit.asp?AiheID=79>

sama määrä (n. 30 %) euroalueelle, ja vastaavasti vaihtotaseemme on laskenut vuoden 2002 yli 12 miljardin euron ylijäämästä viime vuoden yli miljardin alijäämään.

Eurosta on toki ollut myös taloudellista hyötyä. Euron käyttöönoton on arvioitu vaikuttaneen Euroopan arvopaperimarkkinoiden voimakkaaseen kasvuun vuodesta 1999 lähtien. Luottomarkkinoiden laajentumisen ansioista suomalaisten yrityslainojen korkoero saksan yrityslainoihin on laskenut voimakkaasti euroaikana, mikä on parantanut yritysten investointikykyä. Tästä euron hyödystä ovat tosin päässeet nauttimaan myös euroalueen ulkopuoliset valtiot, sillä euroaikana myös norjalaisten, ruotsalaisten ja tanskalaisten yrityslainojen korkoero saksan yrityslainoihin on laskenut vastaavalla tavalla⁵.

Vaikka euron teoreettisia hyötyjä ja haittoja on kohtuullisen vaikea mittavasti todistaa, edellä olevan perusteella voidaan kuitenkin perustellusti väittää, että Suomen eurojäsenyydestä ei ole ollut ainakaan merkittävää taloudellista hyötyä, pikemminkin päinvastoin. Tämä tuskin on kenellekään yllätys, sillä kuten Sixten Korkman on raportissaan⁶ todennut, EMU-jäsenyys oli Suomelle ennen kaikkea poliittinen valinta.

Kriisin syyt ja Euroopan kriisipolitiikan onnistuminen

EU:n virallisen linja mukaan nykyisen kriisin keskeisin syy on euromaiden julkisten sektorien liiallinen velkaantuminen, joten myös kriisin hoito on keskittynyt pääasiassa euromaiden julkisen sektorin velkaantumisen hillitsemiseen. Vaikka osassa kriisimaista on ilmeisesti harjoitettu kestävämpää finanssipolitiikkaa, kun tutkii talouden tilastoja, on vaikea nähdä, miten juuri julkisen sektorin velkaantuminen olisi kriisin keskeisin syy.

Taulukossa 1 on listattu euromaiden julkisen sektorin velka suhteessa BKT:hen 1999—2011. Siitä näkee suoraan, että vuodesta 1999 vuoteen 2007 kriisimaista (Kreikka, Espanja, Portugali, Italia ja Irlanti) ainoastaan Portugalin julkisen sektorin velka suhteessa BKT:hen oli kasvanut merkittävästi. Irlannin ja Espanjan julkisen sektorin velkataakat suhteessa BKT:hen olivat taas melkein puolittuneet ja olivat vuonna 2007 erittäin matalalla tasolla.

Taulukko 1

Maa	Julkisen sektorin velka suhteessa BKT:seen%		
	1999	2007	2011
Irlanti	48	25	105
Espanja	62	36	69
Kreikka	103	105	161
Portugali	49	68	107
Italia	113	103	120
Alankomaat	61	45	66
Ranska	59	64	86
Belgia	114	84	99
Suomi	46	35	49
Itävalta	67	60	72
Saksa	61	65	83

Lähde: IMF WEO Database April 2012

Taulukossa 2 taas on listattu euromaiden kumulatiiviset BKT:hen suhteutetut vaihtotaseen tasapainot sekä yksikkötyökustannusten ja kuluttajahintojen muutokset. Taulukosta näkee suoraan, että kaikkien kriisimaiden vaihtotaseet ovat olleet voimakkaasti alijäämäiset ja lisäksi sekä inflaation että yksikkötyökustannusten kasvu voimakasta. Taulukon 2 perusteella eurokriisin keskeinen syy näyttäisikin olevan euromaiden välinen asymmetria muun muassa palkkatason ja työn tuottavuuden kehityksessä, mikä on johtanut kriisimaiden kilpailukyyn menettämiseen. Ennen euroa kansallisten valuuttojen arvonmuutokset ehkäisivät tehokkaasti kilpailukykyjen eriytymisen. Arviot

⁵ Korkeamäki, Timo (2012). "The Corporate Benefits of the Euro". Fiia Briefing Paper 103. April 2012.

⁶ Korkman, Sixten (2009). "Suomi, Ruotsi ja EMU". Suhdanne 2009:1. ETLA.

kriisimaiden tämänhetkisestä kilpailukykykui-
lusta tai devalvaatiotarpeesta liikkuvat 15 ja 30
prosentin välillä⁷. Kriisimaiden julkisen sekto-
rin velkaantuminen vaikuttaisi ennemminkin
olevan heikon kilpailukyyn oire, joka jatkuu,
kunnes kilpailukyky on palautettu.

⁷ De Grauwe, Paul (2011). "The Governance of a Fragi-
le Eurozone". Center for European Policy Studies,
CEPS Working Document No. 346.

Taulukko 2

	Yksikkötyökustan- nusten muutos % 1999-2007	Kuluttajahintaindek- sin muutos % 1999-2007	Kumulatiivinen vaih- totase % BKT:stä 1999-2012
Irlanti	35,9	31,6	-19,1
Espanja	28,3	29,0	-75,5
Kreikka	24,1	30,1	-123,2
Portugali	21,5	27,0	-132,2
Italia	20,7	20,7	-24,4
Alankomaat	19,1	21,4	79,6
Ranska	15,9	16,6	-3,4
Belgia	13,4	18,0	32,5
Suomi	9,1	13,4	66,0
Itävalta	4,5	16,2	28,1
Saksa	-1,7	14,3	52,0

Lähteet: Yksikkötyökustannukset ja kuluttajahinnat EU:n komission AMECO tietokanta; vaihtotase ja BKT IMF WEO Database.

Tämä kehitys alkoi jo 1990-luvun puolivälissä, kun euromaiden korkotasojen konvergoituminen johti monessa euromaassa reaalikoron, eli inflaation ja korkotason erotuksen, voimakkaaseen laskuun. Erityisen voimakasta tämä reaalikoron lasku oli kriisimaissa, joissa reaalikorot olivat 2000-luvun alussa — Italiaa lukuun ottamatta — useana vuonna jopa negatiiviset. Negatiivinen reaalikorko kannusti luonnollisesti velanottoon, joka taas ylikuumensi usean nykyisen kriisimaan talouden ja joka on edesauttanut massiivisten asutokuplien syntymiseen Espanjassa ja Irlannissa. Lähinnä Saksan ja Ranskan talouskehitystä seuraava EKP:n rahapolitiikka on siis nykyisten kriisimaiden kannalta ollut selvästi liian löysää. Tämä on tietysti euron kaltaisen valuutta-alueen, jossa on talouden rakenteiltaan ja sykleiltään hyvin erilaisia valtioita, sisäänrakennettu ongelma, joka on lähes mahdo-

ton korjata muuten kuin talouden rakenteita samankaltaistamalla.

Kriisimaiden kilpailukykyongelmat on toki havaittu myös Troikassa, ja niiden kilpailukykyä onkin yritetty parantaa niin sanotulla sisäisellä devalvaatiolla, joka on käytännössä tarkoittanut palkkatason alentamista ja talouden joustavuutta parantavia rakenteellisia uudistuksia. IMF:n arvion mukaan kilpailukyyn palauttaminen sisäisen devalvaation kautta on pitkä ja tuskinainen prosessi, jossa on onnistuttu hyvin harvoin. Lisäksi Irlantia lukuun ottamatta yksikään kriisimaa ei täytä oikeastaan yhtään niistä kriteereistä, joita IMF:n mukaan onnistunut sisäinen devalvaatio on historiallisesti vaatinut. Erityisen haasteelliseksi kriisimaiden tilanteen tekee se, että sisäinen devalvaatio heikentää lyhyellä aikavälillä talouskasvua ja vaikeuttaa näin oleellisesti niiden tavoitetta saada samaan aikaan

myös julkisen sektorin velkaantuminen kuriin⁸. Paljon huomiota saaneet rakenteelliset uudistukset taas vaikuttavat aikaisempien kokemusten perusteella maan kilpailukykyyn positiivisesti vasta vuosien kuluttua⁹. Näin ei olekaan kovin yllättävää, että kriisimaat eivät Irlantia lukuun ottamatta ole kyenneet kilpailukykyään viime vuosina parantamaan (Taulukko 3). Sisäinen devalvaatio ei ole onnistunut. IMF:n on myös varoittanut, että Argentiinan vuosien 1998—2002 tapahtumat osoittavat, että pahimmassa tapauksessa sisäinen devalvaatio voi ajaa maan niin sanottuun deflaatioloukkuun, josta on mahdotonta päästä ulos ilman velkojen maksun laiminlyömistä ja valuutan devalvaatiota. On ilmeistä, että kriisimaista ainakin Kreikan talous joko on jo deflaatioloukussa tai on ainakin hyvin lähellä sitä. Nykypolitiikan jatkuessa on vain ajan kysymys, milloin muut kriisimaat ovat samassa tilassa.

Taulukko 3.

Maa	Yksikkötyökustanusten muutos % 2007—2011
Irlanti	-6,3
Espanja	1,6
Kreikka	9,5
Portugali	4,3
Italia	10,1
Lähde: EU:n komission AMECO tietokanta	

EVM:n ensisijainen tarkoitus on korvata ERVV instituutiona, joka antaa lainoitusta euroalueen valtioille, jotka eivät sitä kohtuullisella hinnalla

markkinoilta saa. Tavoitteena on näin antaa ohjelmamaille aikaa tervehdyttää taloutensa mahdollisimman vähäisin haittavaikutuksin. Tavoitteena on myös ohjelmamaan palaaminen velkamarkkinoille mahdollisimman pian. EVM:n laajempänä tarkoituksena on varmistaa euroalueen vakaus ja estää kriisin tarttuminen muihin euroalueen maihin. Nykyisillä kriisimailla on julkisen sektorin velkaa noin 3 300 miljardia euroa, joten EVM:n resurssit eivät riitä niiden pelastamiseen. Markkinat voidaan vakauttaa, vain jos vakautusoperaation takana on uskottava toimija, jollainen EVM ei ole.

Troikan ensisijainen työkalu ohjelmamaiden palauttamisessa velkamarkkinoille on ollut ohjelmamaiden julkisen sektorin velkaantumisen kuriin saattaminen rajuilla leikkauksilla ja veronkorotuksilla. Alun perin EU:ssa uskottiin laajasti, Alesinan ja Perottin (1995) ja Alesinan ja Ardagna (2010) tutkimuksiin vedoten, että nämä budjettileikkaukset olisivat jopa lyhyenkin tähtäimen talouskasvua parantavia. Sittemmin kun uudemmat tutkimukset¹⁰ ja käytännön kokemukset paljastivat ns. expansionary austeriteyteen teorian vähintäänkin kyseenalaiseksi, puheet ovat siirtyneet kasvun aikaansaamiseksi budjettileikkausten ja täsmäelvytyksen yhdistelmällä. Myötäsykkistä leikkauspolitiikkaa ei ole kuitenkaan lopetettu, vaan pikemminkin päinvastoin ohjelmamailta on vaadittu entistä kireämpää finanssipolitiikkaa. Miten tämä talouspolitiikka on sitten onnistunut? Kuten taulukosta 4 voidaan havaita, vaikka kriisimaiden alijäämät ovatkin laskeneet huippulukemista, ne ovat edelleen kestävämmällä tasolla. Huomionarvoista on, että Portugalin alijäämä ilman eläkerahastoihin liittynyttä kirjanpitotemppeä olisi vuonna 2011 ollut noin 7,5 % ja että Espanjan vuoden 2011 alijäämälukuja on paikallishallinnon kir-

⁸ IMF (2012). IMF Country Report Greece No.12/57 May 2012.

⁹ Esimerkiksi Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen 1980-luvun alun rakenteellisten uudistusten on arvioitu kiihdyttäneen talouskasvua vasta 1980-luvun lopulla. Samoin Saksan 2000-luvun alun uudistusten vaikutukset ovat näkyneet talouskasvussa vasta viime vuosina.

¹⁰ Esim. Perotti, Robert (2011). "The "Austerity myth": Gain Without Pain?". BIS Working Papers No. 362 ja International Monetary Fund (2010): "Will it hurt? Macroeconomic effects of fiscal consolidations". Chapter 3 of The World Economic Outlook, October.

janpidon tarkistuksen yhteydessä tarkastettu ylöspäin.

Taulukko 4

Maa	Budjettivaje % BKT:sta		
	2000	2010	2011
Irlanti	.14,0	-31,2	-13,1
Espanja	-11,2	-9,3	-8,5
Kreikka	-15,6	-10,3	-9,1
Portugali	-10,2	-9,8	-4,2
Italia	-5,4	-4,6	-3,9

Lähde: Eurostat

Taulukosta 5 on taas nähtävissä, että myötäsyklisen finanssipolitiikan takia kriisimaiden taloudet ovat taantuneet ja työttömyys noussut paikoin historiallisen korkeisiin lukemiin.

Taulukko 5

	Työttömyysaste			Reaalisen BKT:n kasvu %		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Irlanti	13,6	14,5	14,5	-0,4	0,7	0,6
Espanja	20,1	21,6	24,5	-0,1	0,7	-1,6
Kreikka	12,5	17,6	21,2	-3,5	-6,9	-5,3
Portugali	10,8	12,8	15,4	1,4	-1,6	-3,2
Italia	8,4	8,4	9,4	1,8	0,5	-1,7

Lähde: OECD

Kun tarkastelee aikaisempia tapauksia, joissa on onnistuttu saamaan julkisen sektorin velkaantuminen kuriin, ei ole mikään yllätys, että kriisimaat eivät ole nykyisessä taloustilanteessa tässä onnistuneet. Historiallisesti julkisen sektorin velkaantuminen on käytännössä aina saatu kuriin valuutan devalvaation tai rahapolitiikan keventämisen aikaansaaman talouskasvun kautta. Hyvänä esimerkkinä tästä on Suomen nousu 1990-luvun lamasta¹¹. Kriisimailla ei ole kumpaakaan keinoa käytettävänä, sillä EKP:n ra-

hapolitiikka on jo hyvin kevyttä eikä valuutan devalvaatio tietysti ole euromaille mahdollista. Itse asiassa IMF:n simulaatioiden mukaan euroalueen nykytilanteessa, jossa keskuspankki ei juuri voi korkoja enää laskea ja jossa useat maat samaan aikaan kiristävät finanssipolitiikkaa, budjettileikkaukset ja veronkorotukset voivat heikentää talouskasvua niin paljon, että julkisen

¹¹ Perotti, Robert (2011). "The "Austerity myth": Gain Without Pain?". BIS Working Papers No. 362

sektorin velkaongelmat pahentuvat entisestään¹². Alustavat empiiriset tulokset näyttäisivät tukevan IMF:n simulaatioita, sillä euroalueen kriisimaiden kohdalla julkisen sektorin velka suhteessa BKT:hen näyttäisi kasvavan sitä voimakkaammin mitä kireämpää finanssipoliittikkaa harjoitetaan¹³.

Euroopan kriisipolitiikan voidaankin perustellusti todeta olevan epäonnistunut, sillä kriisi-
maat eivät ole kyenneet juurikaan parantamaan kilpailukykyään, eikä niiden julkisen sektorin velkaantumista ole saatu aisoihin. Epäonnistuminen syitä voi hyvin pohtia 4.11.2011 julkaisusta IMF:n raportista, jossa listataan Islannin sopeutusohjelman onnistumisen keskeisiä syitä:

- Pankkien tappiota ei maksatettu veronmaksajilla
- Finanssipoliittikkaa ei kiristetty ensimmäisenä "ohjelmavuonna"
- Hyvinvointiyhteiskuntaa ei lähdetty ajamaan alas vaan se säilytettiin ja sitä paikoin jopa vahvistettiin
- Pääoman liikkuvuutta rajoitettiin.

Pääomaliikkeiden rajoitusta lukuun ottamatta kaikki yllämainitut keinot olisivat olleet toteutettavissa myös euroalueella, mutta täällä on valittu päinvastainen linja. Troikan kriisipoliittikka on unohtanut täysin kriisin inhimillisen puolen, ja tyytymättömyys valittuun politiikkaan on Euroopassa purkautunut levottomuuksina ja vallas-
sa olevien vaalitappiona.

Mitä euron pelastaminen vaatii?

Euron ongelmat liittyvät keskeisesti siihen, että se on kaukana talusteorian määrittelemästä optimaalisesta valuutta-alueesta. Taloustieteessä on perinteisesti valuutta-alueen optimaalisuuden määrittelemisessä käytetty seuraavaa neljää kriteeriä¹⁴:

1) Työvoiman liikkuvuus tulee olla valuutta-alueella sujuvaa, niin että esimerkiksi byrokra-
tia tai kieli- ja kulttuurierot maiden välillä eivät rajoita työvoiman liikkuvuutta

2) Valuutta-alueen valtioiden tulee käydä aktiivisesti kauppaa keskenään

3) Suhdannesykylien tulee olla valuutta-
aluen valtiolla samankaltaiset

4) Valuutta-alueella tulee olla yhteinen ris-
kienjakomekanismi eli käytännössä instituutio,
joka tasaa tuloja eri valtioiden välillä.

Valuutta-alue on sitä optimaalisempi, mitä useamman kriteerin se täyttää. Nykyinen euro-
alue ei täysin täytä yhtäkään edellistä kriteeriä. Hyvän kuvan siitä, miten kaukana optimaalisesta valuutta-alueesta olemme, saa suurpankki JP Morganin analyysistä¹⁵, jossa yli 100 World Economic Forumin keräämää taloudellista, so-
siaalista ja poliittista muuttujaa analysoimalla tultiin siihen johtopäätökseen, että jopa 13:n M-kirjaimella alkavan maan¹⁶ hypoteettinen va-
luutta-alue olisi euroa optimaalisempi. Euroa epäoptimaalisempaa valuutta-aluetta on siis lä-
hes mahdoton edes tahtoessaan rakentaa. Niinpä euroalueen nykyiset ongelmat eivät ole optima-
lista valuutta-alue teoriaa tuntevalle mikään yllä-
tys.

Useat arvostetut angloamerikkalaiset ekono-
mistit pitivät euron perustamista ilman yhteistä riskienjakomekanismia suurena virheenä¹⁷. Viime aikoina samaan kuoroon on liittynyt myös useita arvostettuja eurooppalaisia ekonomiste-
ja¹⁸. Myös monet euromaiden ulkopuoliset po-
liitikot ovat kehottaneet euroaluetta muodosta-
maan fiskaaliunionin tai luopumaan eurosta. Esimerkiksi Ison-Britannian pääministeri David Cameron totesi 17.5.2012 pitämässään puheessa seuraavasti: "Either Europe has committed, stable, successful Eurozone with an effective fire-
wall, well-capitalised and regulated banks, a system of fiscal burden sharing and supportive monetary policy across the Eurozone or we are

¹² Guajardo, Jaime, Daniel Leigh, and Andrea Pescatori (2011). "Expansionary Austerity: New International Evidence". IMF Working Paper 11/158.

¹³ Wyplosz, Charles (2012). "The impossible hope of an end to austerity". VoxEu.org, 14 May.

¹⁴ Mundell, Robert & Fleming, Marcus (1961). "A theory of optimal currency areas". American Economic Review, 51(4): 657-665 ; Frankell, Jeffrey & Andrew, Rose (1998). "The endogeneity of the optimum currency area criteria". Economic Journal, 108(449): 1009-1025.

¹⁵ JP Morgan (2012): "Eye on the Market" May 2, 2012.

¹⁶ Makedonia, Madagaskar, Malawi, Malesia, Malta, Mauritania, Mauritius, Meksiko, Moldova, Mongolia, Montenegro ja Mosambik.

¹⁷ Esim. talouden nobelistit Krugman ja Friedman.

¹⁸ Esim. Paul De Grauwe ja Charles Wyplosz.

in uncharted territory which carries huge risks for everyone"¹⁹. Heidän mukaansa euroalueen ongelma on ennen kaikkea se, että sen institutionaalinen rakenne ei yksinkertaisesti ole riittävä tasoittamaan alueen asymmetrisiä shokkeja. Valuutta-alueen koossa pysyminen vaatisi yhden suuren keskitetyn budjetin, josta jaettaisiin tulonsiirtoja heikomman suhdannesyklin alueelle. Käytännössä tämä tarkoittaa EKP:n tapaista keskitettyä finanssipolitiikkaa koordinoivaa elintä, Euroopan valtionvarinaministeriötä. Tällöin esimerkiksi nykyiset kriisimaat voisivat keskittyä pääasiaan eli kilpailukykyä palauttamiseen eikä niillä olisi tarvetta taantumassa kirstiä myötäsykkisesti budjettiaan valtiontaloutensa tervehdyttämiseksi, vaan päinvastoin ne saisivat yhteisestä budjetista tulonsiirtoja taantumien vaikutusten lieventämiseksi. Tällöin ei myöskään olisi tarvetta leikata rajusti sosiaaliturvaa, jolloin kansa ei vastustaisi yhtä voimakkaasti kilpailukykyä palauttamisen vaatimia rakenteellisia uudistuksia. EKP ei myöskään — niin sanotun moraalikato-ongelman takia — voi nykyään toimia kuten modernit länsimaiset keskuspankit yleisesti valtionvelkakirjamarkkinoiden takaajana (lender of last resort). Tämäkin ongelma poistuisi, jos euroalueella olisi yksi yhteinen budjetti ja yksi valtionvelkakirjoja liikkeelle laskeva taho. Tämä ei tietysti ole mikään uusi havainto, vaan keskitetyn budjetti-instituution tarve on mainittu esimerkiksi Delorsin komitean loppuraportissa, josta koko europrojekti lähti liikkeelle. Institutionaalisen rakenteen heikkouden vaikutukset ovat hyvin havaittavissa, kun vertailee euroaluetta ja Japania. Japanilla on julkisen sektorin velkaa yli 230 % BKT:sta, voimakkaasti ikääntyvä väestö ja heikot talouden kasvuodotukset, mutta tästä huolimatta Japanin 10-vuotisen valtionvelan korko on alle 1 %.

Euron koossa pysyminen siis vaatii fiskaaliunionia eurobondeineen, joka taas vaatisi legitimitetin takia liittovaltion. Kukaan ei voi etukäteen tietää, mitä täysinäinen liittovaltio Suomal-

le maksaisi, mutta suuntaa-antavana lukuna voi pitää sitä, että Saksan yhdistymisen on arvioitu maksaneen 20 vuoden aikana sille noin 1 300 miljardia euroa eli yli puolet vuoden 2011 BKT:sta²⁰. Tämän kun suhteuttaa Suomeen, saadaan liittovaltion hinnaksi noin 5,25 miljardia euroa vuodessa. Tätäkin voi pitää eräänlaisena miniminä, sillä yhdistynyt Saksa muodosti huomattavasti optimaalisemman valuutta-alueen kuin euro. Lisäksi Suomen vastattavaksi tulisi todennäköisesti ainakin osa muiden euromaiden julkisen sektorin velkataakasta. Jos oletamme täyden yhteisvastuun tilanteen, Suomen kannettavaksi tulisi euroalueen keskimääräinen julkisen sektorin velkataakka, joka on noin 90 % BKT:stä. Tämä tarkoittaisi Suomen julkisen velan lähes tuplaantumista eli noin 80 miljardin euron lisätaakkaa. Kun tähän lisää väestön ikääntymisestä johtuvan miljardien kestävyysvajeen, liittovaltioon liittyminen johtaisi Suomen hyvinvointiyhteiskunnan dramaattisen heikkenemiseen. Liittovaltiokin korjaisi vain yhden euron valuvioista, joten olisi luonnollista olettaa, että euro toimisi Suomen talouden riippakivenä ainakin niin kauan, kunnes muutkin optimaalisen valuutta-alueen kriteerit täyttyisivät edes suurin piirtein. Tämä veisi todennäköisesti vuosikymmeniä.

Vaihtoehto nykyiselle politiikalle

Sen lisäksi, että liittovaltio tulisi Suomelle erittäin kalliiksi, myös kansan ylivoimainen enemmistö ei perussuomalaisen tavoin halua liittovaltiota²¹, joten on syytä tarkastella vaihtoehtoisia malleja kriisin ratkaisemiseksi. Kun mietitään vaihtoehtoja nykyiselle politiikalle, on syytä aloittaa ensimmäisestä potilaasta eli Kreikasta. Vaikka muiden kriisimaiden tilanne ei vielä olekaan yhtä toivoton, kaikki kriisimaat ovat

¹⁹ <http://www.ft.com/cms/s/0/2479afa0-9f67-11e1-a255-00144feabdc0.html#axzz1vstjipB1>.

²⁰ <http://www.reuters.com/article/2009/11/07/us-germany-wall-idUSTRE5A613B20091107>.

²¹ EVAn arvo- ja asennetutkimus 2012 mukaan 64 % vastanneista piti Euroopan liittovaltiota hyvin tai melko epätoivottavana ja vain 9 % vastanneista piti sitä melko tai hyvin toivottavana.

niin sanotusti Kreikan tiellä, sillä Euroopan nykyinen kriisipolitiikka — kuten aiemmin tuli todettua — ei ole edistynyt kriisin ratkaisemisessa. Sama tilanne ja valinnat odottavat myös muita kriisimaita, jos nykyistä linjaa jatketaan.

Kreikan tilanne on katastrofaalinen, teki se mitä tahansa. Tosiasiat olisi ollut syytä myöntää jo kaksi vuotta sitten, ja Kreikan olisi pitänyt järjestää velkansa uudelleen ja erota eurosta. Tämä olisi johtanut Keski-Euroopassa pankkikriisiin, joka olisi todennäköisesti vaatinut näiden maiden valtioita pääomittamaan omia pankkisektoreitaan kymmenillä tai jopa sadoilla miljardoilla euroilla, mikä olisi ollut tietysti poliittisesti erittäin ongelmallista. Lisäksi samalla olisi jouduttu myöntämään federalistien kruununjalokiven eli euron olleen suuri virhe, joten päädyttiin nykyisten pelastuspakettien linjalle. Kreikan kannaltaärkevin vaihtoehto on kuitenkin edelleenkin velkojen järjestely ja ero eurosta, vaikka se olisi ollut helpompaa kaksi vuotta sitten kuin nyt.

Kreikan nykyisen tilanteen kannalta relevantti historiallinen esimerkki on Argentiinan onnistunut velkajärjestely ja devalvaatio. Argentiina yritti epäonnistuneesti saada kilpailukykynsä takaisin sisäisen devalvaation kautta vuoden 1998 puolivälistä alkaneen kolmen ja puolen vuoden taantuman aikana. Aivan kuten viralliset tahot pelottelevat nyt Kreikka, myös Argentiinaa peloteltiin tällöin taloudellisella kaaoksella ja hyperinflaatiolla, jos se jättää velkansa maksamatta ja devalvoi valuuttansa. Todellisuudessa kävi toisin. Vuoden 2001 lopun velkojen maksun lopettamisen ja muutamaa viikkoa myöhemmin tapahtuneen devalvaation jälkeen Argentiinan talous supistui vain yhden neljänneksen (4,9 prosentin lasku BKT:ssä), jonka jälkeen talous kasvoi seuraavan kuuden vuoden aikana yli 63 %. Argentiinalla meni kolme vuotta saavuttaa taantumaa edeltävä BKT:n taso, kun taas Kreikalla tämän saavuttamisen on virallistenkin ennusteiden mukaan arvioitu vievän yli 10 vuotta. Vastoin yleistä uskomusta Argentiinan talouden nousun takana ei ollut niin sanottu raaka-aine-
buumi ja siitä seurannut viennin voimakas kasvu. Nousun taustalla oli ennen kaikkea kotimai-

nen kysyntä ja investoinnit, jotka elpyivät vasta kun Argentiina hylkäsi sisäisen devalvaation ja myötäsyklisen talouspolitiikan, johon se oli, Kreikan tavoin, sitoutunut. On myös syytä ottaa huomioon, että Kreikan vientisektori suhteessa BKT:hen on lähes kaksi-kertaa suurempi kuin mikä oli Argentiinan vientisektori ennen devalvaatiota. Kreikan talous hyötyisi siis devalvaatiosta enemmän kuin vuoden 2001 Argentiina²². Kreikan tilanteen tekee Argentiinaa ongelmallisemmaksi luonnollisesti se, että sen pitää erota eurosta kyetäkseen suorittamaan ulkoisen devalvaation. Uuteen valuuttaan siirtyminen pikavauhtia asettaa luonnollisesti omat haasteensa, mutta monet tahot ovat pitäneet julkisuudessa esitettyjä maailmanloppuskenaarioita vahvasti liioiteltuina. Eurosta erotessaan Kreikassa todennäköisesti tapahtuisi jonkinasteinen "dollariisaatio" eli Kreikan uuden valuutan rinnalla käytettäisiin puolivirallisesti euroa niin kauan kunnes uuden oman valuutan vaatimat toimet on saatu toteutettua. Tätä teoriaa tukee esimerkiksi se, että kreikkalaiset ovat viime kuukausina siirtäneet joukolla säästöjään muihin euromaihin.

Jos tai ehkä pikemminkin kun Kreikka lähtee eurosta, on suuri riski, että koko euroalue hajoaa, sillä markkinat alkaisivat heti epäillä myös muiden kriisimaiden kykyä ja halua pysyä eurossa. Suomen pitäisikin viimeistään tässä tilanteessa valmistautua eroamaan eurosta, sillä taloutemme kannalta kaikkein katastrofaalisinta olisi jäädä niin sanotusti viimeisenä miehenä uppoavan laivan kannelle. Valmistelut olisi syytä aloittaa heti, sillä valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosaston ylijohtaja Pentti Pikkaraisen arvion mukaan omaan valuuttaan palaminen hallitusti veisi noin vuoden. Pikkarainen arvioi, että Suomi palaisi tällöin kelluvaan valuuttaan, josta hänen mukaansa Ruotsilla ja monella muulla maalla on erittäin hyviä kokemuksia. Myös Suomen 90-luvun puolivälin rahapolitiikka perustui kelluvaan markkaan, joka Pikka-

²² Weisbrot, Mark & Montecino, Juan Antonio (2012). "More Pain, No Gain for Greece: Is the Euro Worth the Costs of Pro-Cyclical Fiscal Policy and Internal Devaluation?". CEPR.

raisen mukaan toimi erinomaisesti talouden tasapainottajana. Pikkarainen ei myöskään usko eurosta irtautumisen pitkällä tähtäimellä vaikuttavan Suomen luottoluokitukseen, sillä terve julkinen sektori ja vahva rakennepolitiikka ratkaisevat²³.

Yhteenveto

Euron teoreettisia hyötyjä ja haittoja on kohtuullisen vaikea mittavasti todistaa. Voidaan kuitenkin perustellusti väittää, että Suomen eurojäsenyydestä ei ole ollut ainakaan merkittävää taloudellista hyötyä. Pikemminkin päinvastoin. Näin ollen olemme riskeeraamassa miljardeja pelastaaksemme valuutta-alueita, josta meille ei ole mitään taloudellista hyötyä.

Euroopassa kriisin syiden analysoinnissa syy ja seuraus ovat menneet sekaisin. Julkisen sektorin velkaantuminen on heikon kilpailukyvyn oire, joka jatkuu, kunnes kriisimaiden kilpailukyky on palautettu. Euroopan kriisipolitiikan voidaan perustellusti todeta olevan epäonnistunut, sillä euro-alueen sisäisiä kilpailukykyeroja ei juurikaan ole kyetty kuroma umpeen, eikä kriisimaiden velkaantumistakaan ole saatu aisoihin. Tämä ei tietysti ole mikään yllätys, sillä historiallisesti sisäisessä devalvaatiossa on onnistunut vain harva valtio, ja kriisimailta nyt vaadittu suuruinen budjetin tasapainottaminen on

²³ Ilkka 4.12.2011.

vaatinut valuutan devalvaation tai rahapolitiikan keventämisen aikaansaaman voimakkaan talouskasvun.

Euron ongelmat johtuvat ennen kaikkea siitä, että se on hyvin kaukana optimaalisesta valuutta-alueesta. Euron koossa pysyminen vaatii fisikaaliunioni eurobondeineen, joka taas vaatisi legitimitetin takia liittovaltion. Liittovaltio maksaisi Suomelle todennäköisesti niin paljon, että joutuisimme heikentämään dramaattisesti nykyistä hyvinvointiyhteiskuntaamme. Liittovaltiokin korjaisi vain yhden euron valuvioista. Perussuomalaiset eivät, kansan suuren enemmistön tavoin, voi näin ollen mitenkään kannattaa liittovaltiota.

Kreikan kannalta järkevin vaihtoehto on edelleen velkojen järjestely ja ero eurosta, vaikka se olisi ollut helpompaa tehdä kaksi vuotta sitten kuin nyt. Kreikan eron jälkeen on olemassa suuri riski, että koko euroalue hajoaa. Näin ollen Suomen kannattaisi viimeistään tässä tilanteessa valmistautua eroamaan eurosta, sillä taloutemme kannalta kaikkein katastrofaalisinta olisi jäädä viimeisenä miehenä uppoavan laivan kannelle.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ei hyväksy hallituksen esityksessä tarkoitettua sopimusta ja

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2012

Pentti Kettunen /ps
Kauko Tuupainen /ps
Ville Vähämäki /ps